

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Ο Γραπτός λόγος στο Νηπιαγωγείο

Ενότητα 1: Εισαγωγικά: Τι είναι γλώσσα –
Βασικά χαρακτηριστικά της γλώσσας

Στελλάκης Νεκτάριος

Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σημείωμα αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Στελλάκης
Νεκτάριος 2014. «Ο γραπτός λόγος στο
Νηπιαγωγείο». Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2014.

Διαθέσιμο από τη διαδικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.upatras.gr/courses/PN1481/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons, Αναφορά, Μη εμπορική χρήση, “Όχι παράγωγα έργα, Διανομή 4.0 (1) ή μεταγενέστερη, Διεθνής έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων, π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα, κ.λπ., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο « σημείωμα χρήσης έργων τρίτων».

- Ως μη εμπορική ορίζεται η χρήση:
 - Που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από τη χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
 - Που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
 - Που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό ζητηθεί.

Διατήρηση σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- Το σημείωμα αναφοράς
- Το σημείωμα αδειοδότησης
- Τη διατήρηση διατήρησης σημειωμάτων
- Το σημείωμα χρήσης έργων τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σκοποί ενότητας

- Εισαγωγική προσέγγιση
- Σχεδιασμός μαθήματος
- Περίγραμμα διδακτέας ύλης
- Αρχικές θεωρητικές προσεγγίσεις

Περιεχόμενα ενότητας

α. Τι είναι γλώσσα

β. Βασικά χαρακτηριστικά της γλώσσας

γ. Στοιχεία της γλωσσικής γνώσης

α. Τι είναι γλώσσα (1)

Γλώσσα
(langage)

Λόγος (langue): το σύστημα των γλωσσικών σημείων και των μεταξύ τους σχέσεων, το οποίο βρίσκεται "αποτυπωμένο" στο μυαλό των ομιλητών μιας γλωσσικής κοινότητας και με βάση το οποίο επικοινωνούν. Η γλώσσα έχει κοινωνικό χαρακτήρα, αφού αποτελεί προϊόν κοινωνικής σύμβασης ανάμεσα στα μέλη μιας γλωσσικής κοινότητας, επιβάλλεται στο άτομο λόγω της κοινωνικής συμβίωσης και, κατά συνέπεια, δεν μπορεί να τροποποιηθεί από την πρωτοβουλία ενός μόνου ομιλητή.

α. Τι είναι γλώσσα (2)

Saussure, 1916

Ομιλία (parole): Οι συγκεκριμένες γλωσσικές εκφορές κάθε ομιλητή μιας γλωσσικής κοινότητας που βασίζονται στο γλωσσικό σύστημα που κατέχουν όλοι οι ανήκοντες σε αυτή. Με αυτή την έννοια, η ομιλία, σε αντίθεση με τη γλώσσα (langue), έχει ατομικό χαρακτήρα, στον βαθμό που ο κάθε ομιλητής μπορεί να επιλέξει μέσα στα όρια που θέτει το γλωσσικό σύστημα τους τρόπους με τους οποίους θα εκφραστεί.

β. Βασικά χαρακτηριστικά της γλώσσας (1)

- Η γλώσσα είναι σύστημα σημείων

Η γλώσσα είναι ένας κώδικας αποτελούμενος από γλωσσικά σημεία (γλωσσικές μονάδες) και κανόνες σύμφωνα με τους οποίους δομούνται τα σημεία ώστε να απαρτίσουν ένα μήνυμα.

β. Βασικά χαρακτηριστικά της γλώσσας (2)

- Τα γλωσσικά σημεία αποτελούν συμβατικό συνδυασμό ορισμένης μορφής (σειράς φωνημάτων) με ορισμένο περιεχόμενο. [η σύναψη **σημαίνοντος** και **σημαινομένου**, ο συμβατικός («αυθαίρετος») συνδυασμός οντοτήτων, μιας ακουστικής εικόνας και μιας σημασίας]

Συμβατικός γιατί κατά κανόνα δεν υπάρχει αιτιακή σχέση μεταξύ της φωνητικής μορφής μιας λέξης με τη σημασία της.

β. Βασικά χαρακτηριστικά της γλώσσας (3)

- Οι γλώσσες διαθέτουν κοινά δομικά χαρακτηριστικά
- Η γλώσσα χρησιμοποιείται για την επίτευξη της επικοινωνίας
- Η γλώσσα χαρακτηρίζεται από ποικιλία και διαφοροποίηση (τρόπος, συνθήκες, σκοπός επικοινωνίας κτλ) – γλωσσική ποικιλία (γεωγραφικές διάλεκτοι – κοινωνιόλεκτοι)

β. Βασικά χαρακτηριστικά της γλώσσας (4)

Η γλώσσα συνοδεύεται από ένα πλήθος στοιχείων τα οποία, χωρίς να εντάσσονται στο γραμματικό της σύστημα, συμπληρώνουν και διευκρινίζουν το νόημα των μηνυμάτων (επιτονισμός, χειρονομίες, στάση σώματος, κινήσεις κ.ά.)

- Η γλώσσα είναι ένα σύστημα που λειτουργεί συγχρονικά, ενώ ταυτόχρονα εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου

β. Βασικά χαρακτηριστικά της γλώσσας (5)

Η γλώσσα είναι ένας κώδικας που καθιστά δυνατή την επικοινωνία μεταξύ των ατόμων. Η γλώσσα επιτρέπει στον άνθρωπο να δημιουργεί κοινωνία και για το λόγο αυτό είναι προϋπόθεση κάθε κοινωνικής και πολιτιστικής δραστηριότητας.

«Η γλώσσα είναι εν τέλει ο ίδιος ο άνθρωπος»

Μήτσης, Ν. (1996). Διδακτική του γλωσσικού μαθήματος. Αθήνα: Gutenberg

«Είμαστε γλώσσα, η ύπαρξη μας είναι *parletre*” Lacan

Parler= μιλώ & *etre*= ον

“Η γλώσσα είναι ένα σύστημα κοινωνικής σημειωτικής, μέσα από το οποίο ο άνθρωπος νοηματοδοτεί και κοινοποιεί την εμπειρία του.

Ως σύστημα διαθέτει κανόνες και νόρμες που διέπουν τη δομή και τη λειτουργία όλων των εκφωνημάτων, δηλαδή της λέξης, της πρότασης και του κειμένου”.

Ματσαγγούρας (2007:20)

Η γλώσσα μαθαίνεται εκπληκτικά γρήγορα, δηλαδή πριν το τέλος της προσχολικής ηλικίας, χωρίς μάλιστα συστηματική διδασκαλία εκ μέρους των ενηλίκων (Κατή, 2001).

επικοινωνία (λεκτική και μη λεκτική) – παιχνίδι – συζητήσεις - γνώση + άλλοι τρόποι αναπαράστασης της εμπειρίας (χορός, τραγούδι, ζωγραφική)

Βιβλιογραφικές αναφορές

Crystal, D. (2011). *Ένα μικρό βιβλίο για τη γλώσσα*. Αθήνα: Πατάκης

Μότσιου, Ε. (2014). *Εισαγωγή στην ανάπτυξη της γλώσσας*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press

Παναγιωτίδης, Φ. (2013). *Μίλα μου για γλώσσα*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

